

විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව

306/72

පොල්දූව පාර

බත්තරමුල්ල

සියළුම නිලධාරීන් වෙත,

කාර්යසාධන විගණනය ව්‍යාප්ත කිරීම

රාජ්‍ය ආයතනවල ගණන් දීමේ වගකීම පිළිබඳව විගණකාධිපතිතුමා විසින් පාර්ලිමේන්තුවට වාර්තා කිරීමේදී මූල්‍ය විගණනය මඟින් පමණක් එය ඉටු කර ගත නොහැකි වී ඇති බව මැන කාලයේදී ගම්‍ය වී ඇත. ඒ අනුව යම් ව්‍යාපෘතියකට, වැඩසටහනකට හෝ වෙනත් කිසියම් අරමුණක් වෙනුවෙන් වෙන්කරන ලද අරමුදල් නිශ්චිත කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ උපයෝජනය කර තිබේද, එහිදී අදාළ නීති, රීති රෙගුලාසිවලට අනුකූලව කටයුතු කර තිබේ ද, පොත්පත් හා වාර්තා නිසි පරිදි පවත්වා ගෙනගොස් තිබේද යන අවශ්‍යතා මූලික වශයෙන් සලකා බැලීමෙන් පමණක් ගනන්දීමේ වගකීම සම්පූර්ණ නොවේ.

ඒ අනුව රාජ්‍ය විගණනය මඟින් අපේක්ෂිත සාමාජීය වගකීම ඉටුකිරීමෙහිලා තවත් පුළුල් පරාසයක් විගණනය තුළින් ආවරණය විය යුතුය. එනම් යම් කාර්යයක් සඳහා වෙන්කරන ලද මූල්‍ය සම්පත්, මානව හා භෞතික සම්පත් ආර්ථිකව, ඵලදායීකව හා කාර්යක්ෂමව එකී මූලික අරමුණු ඉටුකර ගැනීම උදෙසා භාවිතා කලේද යන්න හා එමඟින් අපේක්ෂිත කාර්යසාධනය පිළිබඳව වාර්තා කිරීම වැදගත් වේ.

මේ අනුව කාර්යසාධන විගණනයක් සිදුකිරීම සඳහා අදාළ ක්ෂේත්‍රය තෝරා ගැනීම, විගණන අරමුණු විෂය පථය හා විගණන නිර්ණායක තීරණය කිරීම ඇතුළුව, විගණනය සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා වාර්තා කිරීම පිළිබඳ සංක්ෂිප්ත මඟපෙන්වීමක් මේ සමඟ දක්වා ඇත.

01. කාර්යසාධන විගණනය යනු

රාජ්‍ය අංශයේ ක්‍රියාකාරකම්වල ආර්ථිකභාවය, ඵලදායීකත්වය හා කාර්යක්ෂමතාවය ඇගයීම සඳහා සිදුකරන ස්වාධීන සමාලෝචනයක් කාර්ය සාධන විගණනය නම් වේ.

02. කාර්යසාධන විගණන ප්‍රවේශය

කාර්යසාධන විගණනයකට පහත පරිදි ප්‍රවේශයක් ලබාගත හැක.

(i) පාලන ක්‍රමය පදනම් කරගත් ප්‍රවේශය

කළමනාකරන ක්‍රියාවලිය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මකවේද යන්න පිළිබඳ සලකා බැලීම.

(ii) ප්‍රවීණතා (කාර්යඵලය) පාදක කරගත් ප්‍රවේශය

යම් වැඩසටහනකින් / සේවාවකින් බලාපොරොත්තු වූ ප්‍රතිඵලය හෝ නිමවුම ලභාකර ගෙන තිබේද යන්න පිළිබඳ ඇගයීම

(iii) ගැටළුව පාදක කරගත් ප්‍රවේශය

යම් සුවිශේෂී ගැටළුවකට හේතුව හෝ නිර්ණායකයන්ගෙන් වෙනස්වීම තහවුරුකර ගැනීම හා විශ්ලේෂණය කිරීම සඳහා පරීක්ෂා කිරීම.

03. කාර්යසාධන මාතෘකාවක් තෝරාගැනීම

ඉහත ප්‍රවේශයන් ඔස්සේ කාර්ය සාධන විගණනයක් සිදුකිරීමට සුදුසු අංශයක් / ක්ෂේත්‍රයක්/වැඩසටහනක්/ව්‍යාපෘතියක් තෝරා ගත හැක.

කාර්ය සාධන විගණනයක් සිදුකිරීම සඳහා ඉටුකළ හැකි මාතෘකාවක් තෝරාගත යුතු අතර මෙම විගණනය මඟින් සමස්ථ සමාජයට මෙන්ම විගණිත ආයතනයට යහපත් ප්‍රතිඵල උදාකර ගැනීමටද හැකි විය යුතුය.

එසේම මෙහිදී පහත කරුණු කෙරෙහිද සැලකිලිමත්විය යුතුය.

- තෝරා ගන්නා විෂයේ ප්‍රමාණාත්මක භාවය (Significance)
- විගණනයට ඇති අවදානම
- පවතින සම්පත් අනුව ප්‍රමුඛතා පෙළගැස්ම
- රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ පිළිබඳ දැක්ම

04. කාර්යසාධන විගණනයක් සැලසුම් කිරීම

කාර්යසාධන විගණනයක් ආරම්භ කිරීමට ප්‍රථම අපේක්ෂිත විගණනය පිළිබඳ පහත කරුණු තීරණය කළ යුතුය.

(i) විගණන අරමුණු

යම් කාර්යයක ආර්ථිකභාවය, කාර්යක්ෂමතාවය, ඵලදායකත්වය ඉටු වී තිබේ ද යන්න ඇගයීම පිණිස විගණන අරමුණු පිළියෙල කරගත යුතුය.

(ii) විගණන විෂය පථය

තෝරාගත් විගණන විෂයය/මාතෘකාව සම්බන්ධයෙන් කාර්යසාධන විගණනයක් සිදුකිරීමට අපේක්ෂා කිරීමේදී අදාළ විෂයයේ ප්‍රමාණය හෙවත් සීමාව හා ස්වභාවය තීරණය කළයුතුය.

(iii) විගණන නිර්ණායක

යම් කාර්යයක් ආර්ථිකව, කාර්යක්ෂමව හා ඵලදායීව ක්‍රියාත්මක වී තිබේද යන්න තක්සේරු කිරීම සඳහා පිළියෙලකර ගත් සාධාරණ හා ලභාකරගත හැකි ඉලක්ක හෙවත් මිනුම් දඩු විගණන නිර්ණායක වේ.

මෙම විගණන නිර්ණායක සමඟ සත්‍ය තත්ත්වය සැසඳීමේදී විගණන නිරීක්ෂණ උත්පාදනය වේ. නිර්ණායකයේ ප්‍රමාණයට හෝ ඊට වඩා ඉහළින් සත්‍ය තත්ත්වය පැවතීම යහපත් පරිචයක් වන අතර නිර්ණායක කොටසක් ලෙස නොවීම අදාළ කාර්යයේ / තත්ත්වයේ වැඩිදියුණු වීම විය යුතු බව නිරූපණය කෙරේ. කාර්ය සාධන විගණනයකදී මෙම තත්ත්වයන් දෙකම වාර්තා කෙරේ.

(අ) විගණන නිර්ණායක පිළියෙල කිරීම

- විගණන අරමුණු උදෙසා විගණන නිර්ණායක සකසා ගත යුතුය.
- විගණනය කළ යුතු පරාසය හා සීමාවන් පිළිබඳව අවබෝධයක් තිබිය යුතුය.
- අදාළ විගණන මාතෘකාවට සම්බන්ධවන රාජ්‍ය ආයතන පිහිටුවීමේ අණපනත්, දැක්ම, මෙහෙවර, අරමුණු හා ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් තිබිය යුතුය.
- අදාළ විගණන ආයතන කෙරෙහි ඇල්මක් දක්වන පාර්ශවයන් කවුද යන්න හා ඔවුන්ගේ අපේක්ෂාවන් පිළිබඳ අවබෝධයක් තිබිය යුතුය.

(ආ) නිර්ණායකවල ප්‍රභවයන්

කාර්යසාධන විගණන නිර්ණායකවල ප්‍රභවයන් වන්නේ

- අදාළ නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතා
- පිළිගත් වෘත්තීය ආයතනයන්ගේ අත්දැකීම් හා ආයතන විසින් වැඩිදියුණු කළ ප්‍රමිත

- කාර්යසාධන වාර්තා
- පොදු සම්මත කළමනාකරණ මූලධර්ම හා පරිචයන්
- විගණන ආයතනය විසින් ස්ථාපිත කර ඇති ප්‍රමිත හා කාර්ය සාධන දර්ශක (KPI= Key Performance Indicator)
- ස්වාධීන විශේෂඥ මත
- විද්‍යාත්මක දැනුම
- දේශීය හෝ විදේශීය වශයෙන් ඇති සමාන තරගකාරී ආයතනයන් විසින් පිළියෙල කරගත් ප්‍රමිත.

(ඇ) යෝග්‍ය විගණන නිර්ණායකවල පැවතිය යුතු ලක්ෂණ

විගණනය සඳහා පාදක කර ගන්නා විගණන නිර්ණායකවල විශ්වාසදායී බව, අරමුණුගත බව, ප්‍රයෝජනවත් වියයුතු බව (Usefulness) , අවබෝධ කරගත හැකි බව, සැසඳිය හැකි බව, සම්පූර්ණත්වය යන ගුණාංග පැවතිය යුතුය.

(ඈ) ආයතනය සමඟ අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම

කාර්යසාධන විගණනයේදී එහි ප්‍රවේශය තුළ වැදගත් කාර්යභාරයක් වන්නේ ආයතනය සමඟ මෙම විගණන කාර්යය පිළිබඳ හා විගණන නිර්ණායක පිළිබඳව අදහස් හුවමාරු කරගැනීම හා ඒ පිළිබඳ අනෝනා වශයෙන් අවබෝධයක් ඇති කර ගැනීමයි.

05. කාර්යසාධන විගණනයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම

පිළියෙල කරගත් විගණන අරමුණු හා නිර්ණායක අනුව විගණන සාක්ෂි රැස්කිරීම මෙහිදී අදහස් කෙරේ. මෙසේ ලබාගන්නා විගණන සාක්ෂිවල පහත ගුණාංග තිබිය යුතුය.

- වලංගු විය යුතුය
- විශ්වාසදායී විය යුතුය
- අදාළ විය යුතුය
- ප්‍රමාණාත්මක විය යුතුය

විගණන සාක්ෂි භෞතික වශයෙන් සාක්ෂාත් කරගත් (Testimonial), ලිඛිත හා විශ්ලේෂනාත්මක ඒවා විය යුතුය.

06. කාර්යසාධන විගණන වාර්තා කිරීම

කාර්යසාධන විගණනයේදී රැස්කර ගන්නා විගණන සාක්ෂිවලින් ඉදිරිපත්වන දත්ත විශ්ලේෂණය කර විගණන නිරීක්ෂණයන්, නිගමනයන් හා නිර්දේශයන් පිළියෙල කරනු ලබන අතර ඒ අනුව විගණන වාර්තාව පිළියෙල කරනු ලැබේ. විගණන නිරීක්ෂණයන් පිළියෙල කිරීමේදී පහත තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

- (i) පවතින තත්ත්වය (Condition)
- (ii) පවතින තත්ත්වයට හේතුව (Reason)
- (iii) නිර්ණායකය (Criteria)
- (iv) නිර්ණායකයට අනුකූල නොවීම නිසා ඇතිවූ බලපෑම (Effect)

07. විගණන නිර්දේශවල ඇතුළත් විය යුතු කරුණු

ඉදිරිපත් කරනු ලබන විගණන නිරීක්ෂණවල දැක්වෙන අභිතකර තත්ත්වයන් අවම කිරීම සඳහා හෝ ශූන්‍ය කිරීම සඳහා ආයතනයන් වෙත විගණන නිර්දේශ ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එවැනි විගණන නිර්දේශවල පහත සඳහන් ලක්ෂණ වලින් බොහෝමයක් ඇතුළත් විය යුතුය.

- S - SPECIFIC නිශ්චිත විය යුතුය
- M - MESURARABLE මැනිය හැකි විය යුතුය
- A - ACHEIVABLE ලඟාකර ගත හැකි විය යුතුය
- R - RELEVANT/REALISTIC හදුනාගන්නා ලද අඩුපාඩු අවම කළ හැකි ආකාරයෙන් ප්‍රායෝගික හා අදාළ කරගත හැකි නිර්දේශ විය යුතුය.
- T - TIMELY විගණන නිර්දේශ ක්‍රියාවට නැංවිය යුතු කාලපරිච්ඡේද දැක්විය යුතුය.

මෙසේ විගණන නිර්දේශ සමඟ කාර්යසාධන විගණන වාර්තාවක් පහත ආකෘතිය අනුව පිළියෙල කරනු ලැබේ.

- (i) විධායක සාරාංශය
- (ii) විගණනයේ පසුබිම
- (iii) විගණන අරමුණු හා නිර්ණායක
- (iv) විගණන විෂය පථය
- (v) විගණන නිරීක්ෂණ හා නිර්දේශ
- (vi) අවසාන නිගමනය

08. පසු විපරම

කාර්යසාධන විගණන කාර්යභාරයක අවසන් ප්‍රතිඵලය ලෙස අදාළ කරුණු වාර්තා කිරීමට පමණක් සීමා නොවේ. මෙහිදී කාර්යසාධන විගණන වාර්තාවක් මගින් පෙන්වාදී ඇති නිරීක්ෂණ හා ඒ සම්බන්ධයෙන් ලබාදී ඇති නිර්දේශ විගණන හා විගණිත යන පාර්ශව දෙකම එකඟතාවයට පත්ව ඇතුළත් වූ වැදගත් කරුණු ලෙස හැඳින්විය හැක. ඒ අනුව යම් සාධාරණ කාල සීමාවක් තුළ එහි නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම විගණිත ආයතනය සතුවේ. ඒ අනුව පසු විපරම මගින් එහි නිර්දේශ හෝ ප්‍රතිඵලය පිළිබඳ ගැඹුරින් අධ්‍යයනය කිරීම අවශ්‍යයයි. ඒ අනුව එම පසු විපරමේ කාර්යය මනා ලෙස සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කළයුතු අතර එම පසු විපරමට අදාළ නිරීක්ෂණ ඇතුළත් නිරීක්ෂණ වාර්තාවක්ද ඉදිරිපත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

විගණකාධිපති